

Støyskjermer i tettbygd strøk

Byarkitektens generelle uttalelse

Illustrasjon som viser eksisterende og foreslåtte støyskjermer i Utleirvegen, 2025.

Oppsummering

- Støyskjermer medfører mange ulemper for by- og gatemiljø, spesielt for de gående.
- Støyskjermer i tettbygd strøk bør unngås/minimeres. Alternativer må vurderes.
- Byarkitekten mener støyskjermer burde byggesaksbehandles for å sikre utforming.
- Byarkitekten etterlyser bedre retningslinjer for bruk og utforming av støyskjermer.

Utgangspunkt

I Trondheim kommunes nye [arkitekturstrategi](#) er det konkretisert seks særlige utfordringer for årene som kommer. En av dem er ønsket om frodige gatemiljø langs kollektivaksene. Her står det blant annet:

“Byutviklingsstrategien åpner for utbygging langs mange trafikkerte og støyutsatte gater. Slik utbygging må lykkes i å løse støyutfordringer på en bymessig måte, som bidrar til gatemiljøet og skaper en god fotgjengerby i øyehøyde. (...) Trafikkerte veier må omformes til gode, bymessige og frodige gaterom som binder byen sammen. Det krever kompromissvilje og at hensynet til gatemiljø vektet tungt.”

I mange nye reguleringsplaner ser vi at det planlegges støyskjermer langs vei og gate. Ulempene knyttet til støyskjermer er nokså godt kjent. De høye skjermene beskytter mot støy, men de hindrer også sikt og bevegelsesfrihet og kan skape en monoton korridoreffekt som forringer opplevelseskvalitetene i gata. Når farten er lav, for eksempel når man går eller sykler, er man særlig mottakelig for sanseinntrykk. Skal vi få flere til å gå og sykle er det derfor nødvendig at våre viktigste forbindelser ikke bare er effektive, men også hyggelige og stimulerende. Gode gangmiljø bidrar til å redusere biltrafikken, men det handler vel så mye om å etablere levende og attraktive nabolag hvor folk trives.

I arkitekturstrategien er støyskjerming omtalt spesifikt: **5.7 Utform og plasser ny bebyggelse for å skjerme naturlig mot støy.** *Vurder om sekundære strukturer som boder og uthus kan benyttes som støyskjerming. Unngå høye støyskjermer i tettbebygde strøk.*

En mer bevisst holdning til støyskjermer

Byarkitekten ønsker en mer bevisst holdning til hvordan vi jobber med støyskjerming. Et hovedprinsipp er at andre løsninger enn støyskjermer må vurderes i første rekke, eventuelt i kombinasjon med støyskjermer. Det kan for eksempel være å benytte vegetasjon, etablere en støyvoll, eller å plassere bebyggelse langs gata. Selve behovet for støyskjerming må også kartlegges i detalj langs hvert enkelt veistrekk. Å benytte samme konsept over et langt strekk kan medføre unødvendig overdimensjonering. Å bryte opp en lang støyskerm i mindre deler kan derimot gi stor gevinst for gatemiljøet. For å sikre riktig bruk og god utforming av støyskjermer mener Byarkitekten at støyskjermer i prinsippet burde byggesaksbehandles.

Plassering av støyskjermer

Hva som er hensiktsmessig plassering av støyskjermer må vurderes i hver enkelt sak. Fotgjengernes opplevelse bør være hovedprioritet. I noen tilfeller kan det virke logisk å plassere støyskjermer mellom kjørebanen og gangbanen for å skåne fotgjengere, men dette gir også en mindre urban situasjon fordi man ikke kan kryse gata, og fordi bilene gjerne vil øke farten. Variasjon kan være en god løsning. Er det betydelig avstand mellom veibanen og området som skal skjermes bør man vurdere å trekke støyskjermen lenger unna gangbanen. Ulempene ved støyskjermer er sterkest når de befinner seg på begge sider av gata, slik at man får en korridoreffekt. Dette gir et innestengt og monotont miljø hvor man som fotgjenger kan føle seg svært utsatt. Slike situasjoner bør man være spesielt oppmerksom på, og man må vurdere tiltak for å forbedre situasjonen.

Mulige positive tiltak

Byarkitekten savner en veileder som belyser spillerommet som finnes i utforming av støyskjermer. Inntil videre trekker vi fram noen kjente virkemidler:

- Høyde: Å redusere høyden på støyskjermen er det aller beste tiltaket.
- Lengde: Å unngå lange sammenhengende strekk. Legg inn brudd, opphold og gjennomganger.

- Transparens: Å bruke glass kan være bra, spesielt fra øyehøyde og opp.
- Materialbruk: Å bruke treverk gir et varmere uttrykk enn stål og glass. Det bør males i varme jordfarger.
- Skala: Å dele opp modulene i mindre felt gir støyskjermen en mer menneskelig skala. En tung base i bunn eller et transparent felt i toppen reduserer høydevirkningen.
- Beplantning: Å bruke ulike former for vegetasjon bidrar til mer harmoniske og frodige omgivelser, særlig trær. Det bør legges inn en grønn sone mellom støyskjerm og gangbane.
- Variasjon: Å variere utformingen er svært viktig for å unngå monotoni.
- Helhet: Å sikre en helhetlig tilnærming er viktig. Støyskjermer er arkitektoniske element som kan brukes og utformes for å skape kvaliteter og interessante steder. Undersøk mulighetene som finnes i landskap, terrassering, møblering, vegetasjon, bebyggelse, sykkelparkering...

Glass (Anne-Kath. Parows veg): Bruk av glass gir åpenhet og fri sikt. Når hele veggflaten er i glass, som her, oppleves det likevel noe fremmed og ufølsomt. Det finnes et stort spillerom i å kombinere glass med andre strukturer. For å unngå fuglekollisjoner finnes det produkter som [Birdsticker](#) som er lite synlige for mennesker.

Glass (Holtermanns veg): Her benyttes glass på en god måte i kombinasjon med en finmasket trekonstruksjon. Dessverre mangler det en sone mellom støyskjerm og gangbane hvor man kunne hatt vegetasjon og møblering. Stolpene i metall blir svært fremtredende.

Natur (Kong Øysteins veg): Naturstein har en vakker overflate og bidrar til forskjønnelse og variasjon, her i samspill med glass og treverk. Steinens tyngde gir støyskjermen god forankring til terrenget, men modulinndelingen blir dessverre veldig fremtredende. Den grønne sonen med trær, gress og møblering er et svært godt grep, som kan utvikles videre.

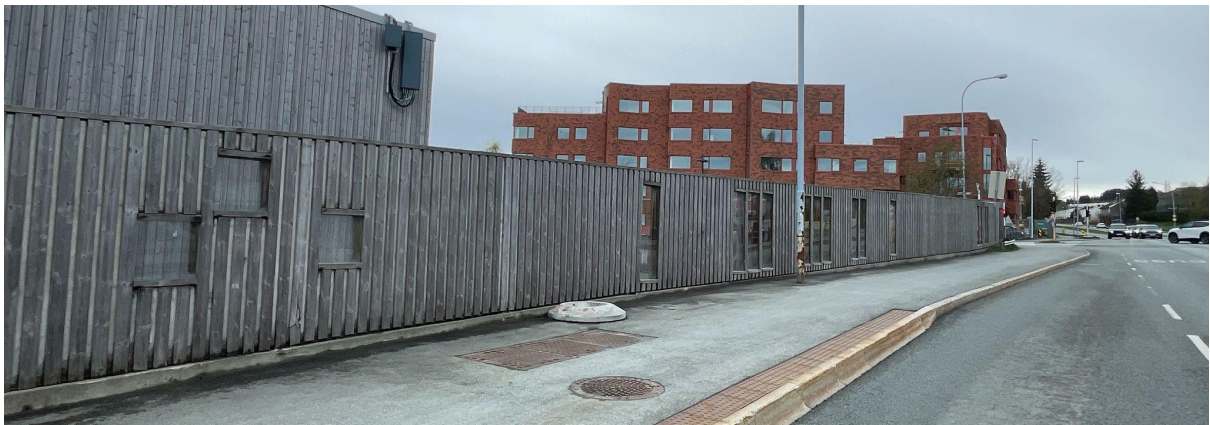
Oppdeling (Innherredsveien): Ved å dele opp modulene i mindre felt oppleves støyskjermen mindre massiv, og man oppnår mer spill og variasjon. Vertikaliteten reduserer støyskjermens lengdevirkning, glassfeltet reduserer høydevirkningen. Plassering i forhold til gangbanen varierer også. Håndverksmessig utførelse og bevisst bruk av glass og farger gjør dette til en stimulerende og god løsning. Trærne har også stor effekt, selv om de er bak støyskjermen.

Klatreplanter (Bilde av Kohlauer GMBH): Klatreplanter er lite brukt i Trondheim, men det tar lite plass og bidrar i stor grad til å skape et triveligere gatemiljø med karakter.

Støyskjermer inntil kjørebanen (Byåsveien): Når kjørebanen omslutes av støyskjermer på begge sider gir det bilistene økt trygghetsfølelse som fører til større fart. Fotgjengere kan ikke krysse kjørebanen, men må gå omveier.

Fargebruk (Byåsveien): Umalt treverk har en gråtone som gir et inntrykk av forsømmelse. I et ellers fargeløst miljø vil en slik støyskjerm fremstå dunkel og livløs, spesielt vinterstid.

Tosidig støyskjerm (Dybdahls vei): Fotgjengerne blir små i Dybdahls vei. Høye og fargeløse støyskjermer på begge sider av gata, uten innslag av grønt, gir svært dårlig gatemiljø.

Byarkitekten